

KULTUR

“Jeg kan godt være misundelig på de unge

Hvordan opfatter mænd over 60 det at være mand? Vi tog på udflugt på Roskilde Fjord med en klub opkaldt efter Ernest Hemingway og mærkede, hvordan særligt ét emne viser tidernes skiften: Måden, man er far på.

MÆND

LEA WIND-FRIIS (TEKST)

FINN FRANSEN (FOTO)

V i har indtaget et helt rum i skibet 'Sagafjord's restaurant, og mine fem bordherrer har lige bestilt »øl« nærmest med én stemme.

Snakken er allerede højtlydt i restaurantens største rum, som er reserveret til samme selskab: over 40 mænd med hver især mindst 60 års livserfaring. De er alle del af en social klub opkaldt efter Ernest Hemingway – ikke på grund af den amerikanske forfatters bøger, men fordi de mente, hans navn symboliserede maskulinitet.

Det er præcis dét emne, jeg er her for at tale med dem om i forbindelse med vores serie om mænd og maskulinitet, og hvad

det betyder for manden, at kønsrollerne er i opløsning.

Og i dag er denne gruppe mænd på sommerudflugt til Roskilde.

Mens tjeneren, som mine bordherrer konsekvent kalder 'Oberkellner', henter drikkevarer, spørger jeg, om de oplever, at det er anderledes at være mand i deres børns generation, end det er for deres egen. Der bliver stille lidt.

»De tager i hvert fald mere barsel, end vi gjorde«, konstaterer Henrik Pontoppidan, der sidder over for mig.

Og dermed har han uden at vide det slået temaat an for resten af frokosten.

Hemingway Club i Hørsholm er en frivilligt drevet mandeklub for mænd over 60. Der er venteliste for at blive medlem, og selv om det kun er 5 år siden, den første klub opstod i Rungsted, er der i dag spiret 16 Hemingway-klubber i området tæt på København. En gang om ugen mødes man, spytter en 20'er i kassen, får en bitter, en kop kaffe og et rundstykke, og så er der foredrag om vilde rejser, levede liv, golf eller erhvervsventyr. Nogle gange er der udflugt, som i dag.

De er over 40 i alt, de fleste i poloshirt eller let sommertkjorte, nogle med en let sweater bundet over skuldrene, nogle med lette sommerhatte, rygsække eller i enkelte tilfælde en stok at støtte sig til.

Alle er solbrune på den måde, som pensionister med have er det først på sommeren. Og alle er fra en generation, hvor manden typisk spillede en væsentlig mindre rolle i omsorgsarbejdet med børnene, end han gør i dag.

Inden sejlturen på Roskilde Fjord har vi været på rundtur i Roskilde Domkirke, hvor en jævnaldrende guide udpegede de forskellige regenters grave, mens udvalgte konger og dronninger fik nogle ord med på vejen. Herefter gik vi i samlet flok til havnen, mens der blev uddelt små plastikglas til indtag af Fernet Branca. Alle, der sagde nej tak, blev mødt med et ven-

SERIE

Manden

Manden, som vi kendte ham, eksisterer ikke længere. Han er gået fra forsørger og patriark til ... noget andet.

Hvad den nye maskulinitet rummer – eller kan komme til at rumme – i vores liv og kultur, sætter Politiken fokus på i en sommerserie om mænd. Når normerne og traditionerne er faldet, hvad kommer der så i stedet?

»Er du sur?« fra en af turens deltagere med stråhat, Christian Carstensen, og et skraldergrin.

Han informerer betænksomt turens eneste kvindelige deltager, mig, om nummeret på sin kajplads i Rungsted Havn, hvor der »altid er drinks«.

»Ahhh«, siger han så efter at have bundet sit glas.

»Nu bliver det Hemingway Club! Det var sgu lidt langtrukket i kirken«.

Gift med kongebrev

Hemingwayernes generation har om nogen været vidner til en enorm udvikling, hvad angår mænd, barsel og børnepensning.

Da de selv fik børn, havde de færreste nybyggede fædre barselsorlov overhovedet – det skete først i 1984, da danske fædre fik 2 ugers barsel lige efter fødslen.

I 1998 fik fædre yderligere to uger, og i 2002 blev det løftet til 32 uger, som mor og far oprindeligt kunne fordele, som de syntes. Det helt frie valg ændrede sig dog

tidligere i år. Her blev 8 af de 32 uger som følge af et EU-direktiv øremærket til mænd, hvilket vil sige, at disse uger bortfalder, hvis faren ikke tager dem.

Måske vil det få flere danske mænd til at holde to måneders barsel (eller mere), og i så fald vil det være et kæmpe spring: I 2014 holdt danske fædre i snit omkring en måneders barselsorlov. Det var 11 dage mere end i 2003, viser tal fra ligestillingsafdelingen i Danmarks Statistik.

Så jo, Henrik Pontoppidan har ret: Mænd holder mere barsel end tidligere. Er det så godt, spørger jeg omkring bordet.

»Pigerne i dag vil gerne have, at mændene er bløde og passer børn. Samtidig må de gerne være maskuline, så hvor finder vi balancen? Det bliver spændende på sigt. Man skal passe på, at man ikke ødelægger forskelligheden. Selvfølgelig skal man være ligestillet, i forhold til hvad man kan og vil, men vi skal også komplementere hinanden. Kvinderne er for eksempel et hoved foran os andre følelsesmæssigt. Den fuldstændige ligestilling er umulig«, siger Henrik Pontoppidan.

Hans egen søn skal muligvis holde fem måneders barsel fra sit job på Novo Nordisk, regner han sig frem til, ikke uden en vis skepsis. Ville han selv have holdt barsel, hvis han havde kunnet? Han ryster på hovedet.

»Jeg havde for travlt med karrieren«, siger Henrik Pontoppidan, der arbejdede som kontorchef i staten.

Ved siden af mig sidder bordets alderspræsident, Torben Ellekjær, der er 83 år. Han blev far tidligt, som 19-årig, og blev gift med kongebrev, for dengang skulle en mand være 20 år for at måtte gifte sig.

Han er slet, slet ikke i tvivl om, hvad han mener om en udvikling, hvor mænd tager en større del af omsorgsarbejdet.

»Det er godt! Det vigtigste er den første tid med børnene. Men jeg måtte passe mit arbejde som soldat«, siger han.

Ville du have taget barsel, hvis du havde kunnet?

»Ja! Jeg var så glad søndag og mandag, hvor jeg kunne se dem«, siger han.

Og forklarer, at han har et godt forhold til sine døtre på 61 og 62 år, »de passer godt på deres gamle far«.

Mens børnene var små, kom Torben Ellekjær i livgarden, og det var ti fantastiske måneder. Han spillede i tamburkorps og havde fri klokken 14 hver dag, så han kunne nå hjem og se familien, der også boede i København. Senere sad han i regnskabsafdelingen i et oliefirma, og endnu senere blev han ejendomsfunktionær. Det er svært at skelne, om han bliver rørt, når han taler om sin familie, eller om hans skrøbelige øjne bare vander lidt til – han har bøvlet med noget grå stær, så nu har han kun synet tilbage på det øje, der i forvejen var det dårligste.

I dag bor han i en 2-værelses lejlighed i Hørsholm, hvor det er blevet en juletradition, at han 2. juledag samler hele sin familie, 26 mennesker i alt inklusive 2 oldebørn.

»Man flytter bare lidt rundt og laver et langbord«, siger han underspillet om julefesten.

Fællesrejsning

Vores frokost med sild, hønse Salat, brie og mørk øl er fortæret, og det er tid til en sang. »Så er der fællesrejsning«, brøler en af dem, der også var med på Fernet Branca-holdet, inden der synges på melodien 'Når jeg ser et rødt flag smælde'.

Vi er klubbens glade brødre, Hemingsway-e-re er vi.

Lad os takke de hjemlige mødre, som så venligt har givet os fri.

Her på stormødet hver mandag morgen Vil vi hylde det lystige lav.

En for alle og resten i håret, drammen gløder som nyslebet rav.

Efter sangen vil jeg vide, om alle omkring bordet var med til deres børns føds-

TRADITION. Hemingway Club i Hørsholm er en frivilligt drevet klub for mænd over 60 år. Fernet Branca i små plastikglas er en vigtig del af den årlige sommerudflugt. Foto: Finn Frandsen

ler. Alle svarer ja, undtagen én: alderspræsident Torben Ellekjær. Ville han gerne have været det, spørger jeg.

»Ja, for søren! Set i bakspejlet, ja. Men det var slet ikke på tale«.

Han fik fire timer fri til at tage hjem og se babyen. Bagefter var det tilbage til militæret, fortæller han.

Nede i hjørnet rækker en anden Torben med efternavnet Vindeløv stolt hånden i vejret, da jeg spørger om det med fødslerne. Han var med, og han græd og græd, det var den største oplevelse i hans liv.

»Jah«, driller Henrik Pontoppidan fra min ende af bordet, »men du har stadig aldrig skiftet en ble!«.

Torben Vindeløv var ikke på barsel, og han synes, det er svært at sige, om han ville ønske, han havde været det. Det var ikke rigtig en mulighed i hans jobsituation, siger han.

»Og jeg har altid sagt til min søn: Pas nu på med barsel, det kan skade din karriere«.

Det har sønnen åbenbart ikke lyttet til, for han har været på barsel. Jeg har lidt svært ved at få ud af Torben Vindeløv, om det så skadede sønnens karriere, og det kan selvfølgelig også være svært at sige. Men det er i hvert fald ikke noget, sønnen har fortrudt, lyder det.

Selv om Torben Vindeløv ikke føler, han er gået glip af noget på barselsfronten, siger han:

»Det er klart, jeg kan da ikke lade være med at tænke på, at min kone er tættere på mit barn og mine børnebørn. Når bør-

Fortsættes side 3

Jeg kan godt ...

Fortsat fra forsiden

nebørnene er på besøg, er det: Farmor, farmor! Nå - er du her også, farfar».

Men på den anden side er det også meget godt, at farmor er favoritten, siger Torben Vindeløv. Så er der ingen konkurrence mellem bedsteforældrene. »Hun bliver så glad og stolt, og så er jeg også glad«.

Bedstefar og ble-ekspert

Ved et andet bord på 'Sagafjord' sidder Jan Gildum, der var med til at drikke Fernet

Branca på kajen, inden vi sejlede ud. Da jeg fortæller ham om temaet maskulinitet, spænder han glædestrålende en ikke uanselig overarm, dét emne vil han gerne tale om. Og også her ender samtalen hurtigt på barsel og mændenes forhold til de små børn.

Jan Gildum er uddannet litograf, men på grund af de skæve arbejdstider skiftede han profession, da han fik børn. Selv om det var dårligere betalt.

»Jeg ville prioritere familien og fik et job på kontor. Men mine kammerater tænkte: Hvad fanden er det nu for noget?«.

TANKER. Først en stille stund i Roskilde Domkirke. Senere er der lejlighed til at diskutere kønsroller over frokosten. Foto: Finn Frandsen

»Så jeg oplevede på et tidligt tidspunkt, at det ikke var maskulint at sidde på kontor«, siger han og ser alt andet end traumatiseret ud.

»Hvis jeg var et ungt menneske i dag, havde jeg sikkert taget barsel. Jeg var nok også den eneste unge mand, måske var jeg 16-17 år, som gik rundt i Ole Suhrs Gade, hvor jeg voksede op, med naboernes børn i barnevogn. Fordi jeg kunne lide det. Det var der ingen andre, der gjorde dengang«.

Jan Gildum er tydeligvis tryk ved emnet og praler over for de andre ved bordet af, hvordan han absolut ingen problemer

har med at skifte børnebørnenes bleer, heller ikke de slemme af dem. Engang havde et barnebarn hård mave, og da var det ham, der fik stimuleret hende, så der kunne komme »hul på bylden«, for »han kunne slet ikke have, at hun skulle have så ondt«. Den bedrift var svigerdatteren, babyens mor, også ret imponeret over, siger han.

Så du synes, det er godt, at det ændrer sig - at mænd i dag i højere grad tager del i omsorgsarbejdet?

»Jeg er helt vild med det. Jeg kan godt være misundelig på de unge i dag«.

lea.wind-friis@pol.dk

CATHERINE
DENEUVE

CLAIRE
DARLING

EN FILM AF JULIE BERTUCCELLI

I BIOGRAFERNE FRA I MORGEN

41SHADOWS